

УДК 090.1:099.5=111]:027.7:378.4(477.74-21)

DOI: [http://dx.doi.org/10.18524/2304-1447.2019.2\(22\).180326](http://dx.doi.org/10.18524/2304-1447.2019.2(22).180326)

Alekseenko Maiia,

Chief of the Department of Rare Books and Manuscripts
Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University
24 Preobrazhenskaya St., Odessa, 65082, Ukraine
tel.: (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

Levchenko Valerii,

Candidate of Historical Sciences (Ph. D.),
docent of the department Ukrainian studies, historical, legal and linguistic disciplines
Odessa National Maritime University
34 Mechnikov St., Odessa, 65029, Ukraine
tel.: (048) 728 31 18
e-mail: levchenko_lav@ukr.net

**ENGLISH-PUBLICATIONS IN THE PERSONAL BOOK
COLLECTION PROFESSOR A. G. GOTALOV-GOTLIB
SCIENTIFIC LIBRARY OF ODESSA I. I. MECHNIKOV
NATIONAL UNIVERSITY**

The article presents English-language editions from the personal book collection of Professor Artemy Gotalov-Gottlib which is stored in the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University. English-language publications are presented and examined in the context of one of the aspects of his scientific activity connected with the study of the history of pedagogy and the educational system in numerous countries of the world, including England and the United States of America. The main theoretical and methodological approaches of the scientific activities of the researcher have already been described. However, there is no study in which the multilateral scientific activity of the historian has been comprehensively studied. It is indicated that European ideas of reformatory pedagogy popularized by the scholar had an important impact on the development of the Ukrainian educational system and domestic pedagogical science in the 1920s. It is concluded that the intellectual heritage of Professor Artemy Gotalov-Gottlib deserves a detailed comprehensive scientific research.

Keywords: A. G. Gotalov-Gotlib, personal book collections, English-language publications, historiography, methodology, the history of pedagogy, history of the educational system.

In the course of more than 200 years of the existence of the Scientific library of the Odessa I. I. Mechnikov National University 17 personal book collections have been formed, all of them being created on the basis of personal libraries that had belonged to outstanding scientists, statesmen, professors of the Novorossiyskiy University (Odessa). They can be considered as unique collections of information sources.

es, including books, brochures, series, prints, etc. A good number of valuable copies from the mentioned book collections can be useful in studying various aspects of world history and culture.

At present, all copies of personal book collections of the Odessa University Scientific Library are available for general use. At the same time, not all personal book collections have been the subject of scientific research in the context of the history of their formation, conservation, and the study of the relevance of texts [4–5; 11–12]. The book collection of Professor Artemy Grigoryevich Gotalov-Gottlieb (1866–1960) is no exception (il. 1). From the whole variety of publications that make up his collection of books, we decided to single out English-language publications (see appendix). The criterion of this choice of the subject of study is due to the fact that English-language publications are presented and examined in the context of one of the aspects of his scientific work devoted to the study of the history of pedagogy and the educational system in many countries of the world, including in England and the USA.

In the 1920s–1930s, a historian, teacher, pedologist, methodologist, and organizer of the educational system Artemy Gotalov-Gottlieb was one of the leading specialists in the Ukrainian SSR in the history of pedagogy and the educational system in the leading countries of the world. Except episodic references to the role of the scientist in the context of reforming the education system in the Ukrainian SSR in the 1920s [13–17; 19], at the present there are no works in which his multilateral scientific activity would be comprehensively studied.

A. G. Gotalov-Gottlieb's enthusiasm for the ideas of reforming pedagogy came back to 1900, when he visited the World Exhibition in Paris at the state's expenses in order to study the education system in Western European countries. During his stay in Paris, he gave lectures on public education in England, Germany, France and the USA for teaching staff from the Russian Empire [17, p. 69]. The result of this trip was the first scientific publication of Gotalov-Gottlieb relating to the issue of training teachers of secondary schools in Germany [10].

Introduction to the best practices in the process of numerous scientific foreign visits abroad in the early 20th century motivated a Ukrainian comparativist Professor Artemy Gotalov-Gottlieb in his further scientific research.

The authorities of the State Scientific and Methodological Committee under the People's Commissariat of Education of the Ukrainian SSR sent Artemy Gotalov-Gottlieb on a scientific mission to Germany and Czechoslovakia for two months at his own expense in autumn 1925. The purpose of the trip was to participate in the conference of German teachers, study the education system and get acquainted with new achievements in pedagogical science in Western European countries [14]. Upon returning from a business trip, the scientist prepared a detailed report on 44 pages, which is still unpublished and is stored in the archive of Artemy Gotalov-Gottlieb in the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University: «Report of a member of the State Scientific and Methodological Committee under the People's

Commissariat of Education of the Ukrainian SSR prof. Gotalov-Gottlieb on his government two-month trip abroad in autumn 1925 to Germany and Czechoslovakia to study the state of educational institutions of various types and to establish links with democratic teachers» [3]. The scientist described the main tasks of a business trip as follows: «Fulfilling my main task, which was to collect materials from libraries describing modern organization and education system in civilized countries (England, France, the United States, Germany, Italy, etc.), i had the opportunity to carry out some other work at the same time: it was important to find out what the German school was like at the moment, how the revolution had an impact on school practice, what changed in this area, what were the conditions for the activities of a new generation of teachers, how labor and collective education is being carried out, what forms new textbooks have taken, how new pedagogical institutes are organized where a new teacher is prepared, how psycho-technical laboratories can contribute to general education schools' activities, how the latest schools for working youth and the latest types of secondary schools that have been established recently are organized, how political reaction affects education, etc.» [3, p. 3–4].

Artemy Gotalov-Gottlieb published the information on the results of his scientific mission in a number of research papers. The scholar also benefited from his scientific mission, his professional status having been raised. In 1926, he was elected as a member of the State Scientific and Methodological Committee under the People's Commissariat of Education of the Ukrainian SSR (he had this status until 1930). The main task of the State Scientific and Methodological Committee under the People's Commissariat of Education of the Ukrainian SSR was «the implementation of a unified method of training and education based on Marxist pedagogy and methodologies in all educational institutions of public education» [18]. It was in the context of this task, which was based on the dominant methodology of Soviet science, that all the research of Artemy Gotalov-Gottlieb in the field of pedagogy and the educational system in the 1920s was carried out, which enabled him to become one of the leading Soviet Ukrainian scientists in these fields. In his studies, he used methods and forms of comparative pedagogical research, such as an analytical review of school practice and pedagogical theory of the countries of Europe and North America using the genetic method and pedagogical retrospective, a logical and comparative analysis of practical educational experience in European countries and the Ukrainian SSR as well as a summary of pedagogical works of famous Western European educators. Due to his deep understanding of the ideas of reformist pedagogy in the 1920s, Artemy Gotalov-Gottlieb developed a new theoretical trend in Russian pedagogical science – pedagogical typology, focusing on studying the trends of reformist pedagogy in leading Western European countries.

The study of the practical work of foreign educational institutions made it possible for a historian of pedagogy from Odessa to generalize and use their rich and diverse experience in accordance with a new target, substantive and methodological guidelines in the education system of the Ukrainian SSR in the 1920s. Artemy Gotalov-Gottlieb summarized the results of the study of the ideas of reformist peda-

gogy in his scientific articles, monographs, anthologies, curricula and texts of lecture courses. In the course of the 1920s more than 50 scientific papers on the experience of reforming pedagogy in different countries of the world, including England were published in many leading scientific serial editions of the Ukrainian SSR [8–9]. The fruitful scientific activity was not only reflected in published works, but also in studies still unpublished. Some of them are stored in the Gotalov-Gotlib's personal collection in the Scientific Library of ONU. We have already managed to identify two manuscripts of the historian on the problems considered in this article [6–7].

To conduct scientific research, Artemy Gotalov-Gottlieb needed documentary sources including foreign scientific literature, nowadays making the part of his personal book collection (see appendix). Acquisitions from abroad were carried out in two ways: personal purchases during his mission abroad in 1926 and the issuance of foreign literature through an authorized Commission for the Assistance to Scientists of the Council of People's Commissars of the USSR at the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR. We have at our disposal a list of publications ordered and received by Arremy Gotalov-Gottlieb in 1936 (Educational Yearbook of the International Institute of Teachers College. Columbia University; The Year Book of Education; *Annuaire International de l'Education et de l'Enseignement*; *Bulletin du Bureau International de l'Education*; *Cubberley Beeding*; Office of Education *Bulletins for the year*; *Statist of the education*; *Statistics of State school and others*) [1, p. 9; 2, 1 3–3 vol.].

Books from Arremy Gotalov-Gottlieb's personal collection and his archive were received by the Scientific Library of Odessa State I. I. Mechnikov University in 1961. At present, the book collection numbers 683 titles in 799 copies published in 1871–1958 mainly on pedagogy, among which we highlighted English-language editions in the amount of 26 units, most of them printed in the 1920s and 1930s in the USA by Macmillan's New York affiliate and Boston and Washington publishers. All copies from G. Gotalov-Gottlieb's collection are accompanied by a printed bookplate sticker «Prof. A. G. GOTALOV-GOTLIB», with the owner's records «A Gotalov», «A Gotalov Gottlieb» as well as stamps «Arthur Genrikhovich GOTLIB». These owner's records and stamps allow us to follow the history of the existence of some copies. For example, on a copy of William Heard Kilpatrick's publication «Foundations of method: informal talks on teaching» (see appendix 14), a stamp indicating that the book belongs to A. G. Gotalov-Gottlieb can be seen on the stamps of previous owners and institutions. The bookplate of a previous owner is cut out on a copy of Henry C. Link «Education and industry» (see appendix 16).

The sources of the acquisition of the English-language publications listed in the appendix have not been identified yet. Nevertheless, their presence in the scholar's book collection is an important characteristics proving his thorough and in-depth study of the history of pedagogy and the educational system in England and the USA.

The problem of studying the intellectual heritage of Professor Artemy Gotalov-Gottlieb deserves a detailed comprehensive scientific research.

Application

Register of publications in English, stored in the name book fund of Professor A. G. Gotalov-Gotlib Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University

1. Adams, John. The new teaching. – 4th ed. – London : Hodder and Stoughton, 1922. – VII, 428 p. *Gotalov/364*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Готалов [owner record].
2. Bade, Boyd H. Modern educational theories. – New-York : Macmillan, 1927. – XIV, 351 p. *Gotalov/319*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; sticker on top of the stamp of the previous owner-institution.
3. Bibliography of research studies in education 1935–1936 / comp. R. A. Gray. – Washington : U.S. Dept. of the Interior, Office of Education, 1937. – 338 p. – (Bulletin, 1937. № 6) *Gotalov/580*
Provenance: А Готалов [owner record]; Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].
4. Caesar, Gaius Julius. Caesar's Gallic War : (Alien and Greenough's edition) / red. by J. B. Greenough, B. L. D'Ooge and M. Grant Daniell. – Boston : Ginn and Co., 1899. – LX, 452, 162 p. *Gotalov/318*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Готалов | Готлиб [owner record].
5. Catty, Nancy M. A. A study of modern educational theory and its applications / by Nancy Catty M. A. – London : Sidgwick and Jackson ..., 1921. – XII, 132 p. *Gotalov/285*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А III r/9 [blue pencil litters].
6. Cubberley, Ellwood P. An introduction to the study of education and to teaching. – Boston ; New-York : Houghton Mifflin, 1925. – XVIII, 476 p. – (Riverside textbooks in education) *Gotalov/643*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Готалов [owner record].
7. Graves, Frank Pierrepont. A history of education in modern times / by Frank Pierrepont Graves ... – New-York : Macmillan, 1924. – XV, 410 p. *Gotalov/287*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].
8. David, Rex. Schools and the crisis. – New-York : [International pamphlets], [1934]. – 46 p. – (International pamphlets №39) *Gotalov/289*
Provenance: А Готалов [owner record].
9. Dewey, John. Experience and nature : lectures upon the P. Carpus Foundation, first series. – Chicago ; London : Open Court publishing company, 1925. – 443 p. *Gotalov/378*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; АГот [owner record]. Stamp from previous owner.
10. Finney, Ross L. A brief history of the American public school : a genetic study of principles practices and present problems. – New-York : Macmillan, 1927. – XIV, 335 p. – (Modern teachers' series). *Gotalov/325*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].
11. Harkness, Albert. An easy method for beginners in Latin. – New-York ; Cincinnati ; Chicago : American book company, [1890]. – XII, 348 p. *Gotalov/338*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Готалов | Готлиб [owner record]; 611 [штамп]; А. Got [owner signature in pencil].
12. Kandel, Isaak L. Comparative education. – Boston : Houghton Mifflin, 1933. – XXVI, 922 p. – (Riverside textbooks in education) *Gotalov/539*
Provenance: Готалов [pencil droppings]; А Готалов [owner record].
13. Kardel I. L. Twenty-five years of american education : collected essays / I. L. Kandel, P. Monroe. – New York : Macmillan Co, 1924. – XVI, 469 p. *Gotalov/362*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Готалов [owner record].
14. Kilpatrick, William Heard. Foundations of method : informal talks on teaching. – New-York : Macmillan, 1926. – IX, 383 p. – (Brief course series in education) *Gotalov/603*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Gotalov [owner record]; IX [litter with a simple pencil]; Артурь Генриховичь ГОТЛИБЪ [three stamps, one of them on top of the previous owner-institution]; НОЯ 1926 [stamp].
15. Knight, Edgar W. Education in the United States. – Boston : Ginn, [1929]. – IX, 588 p. *Gotalov/363*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].

16. Link, Henry C. Education and industry. – New-York : Macmillan Co, 1923. – XV, 265 p. *Gotalov/403*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; С пересылкой 4 p 87 к [pencil droppings]; Артурь Генриховичь ГОТЛИБЪ [stamp]. Bookplate of the previous owner is cut out.
17. Ransom, Josephine. Schools of to-morrow in England. – London : G. Bell and Sons, 1919. – IX, 134 p. *Gotalov/333*
18. Rather, Joseph. The philosophy of John Dewey / select. and edit. by Y. Rather. – New York : H. Holt and Co, [s. a.]. – 560 p. *Gotalov/411*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].
19. Secondary education for all : a policy for labour / ed. R. H. Tawney. – London : [s. n.], [1922]. – 155 p. *Gotalov/611*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].
20. Sleight W. G. The organization and curricula of schools. – 3rd impr. – London : Arnold, 1926. – VIII, 264 p. – (The modern educator's library) *Gotalov/316*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker]; А Готалов | Готлиб [owner record]; VII, 188 [litters in purple pencil].
21. The code of Practice of the state of Louisiana : and the Constitution of 1879. – New Orleans : F. F. Hansell, 1880. – 256 p. *Gotalov/391*
Provenance: Н. б. Frazaa (?) [owner record].
22. The fundamental laws of the Hugarian constitution. – Budapest : Oriens, 1923. – 16 p. *Gotalov/468*
Provenance: А Готалов [owner record].
23. The year-book of education 1934 / ed. E. Percy ... – London : Evans Brothers, [1934]. – 959 p. *Gotalov/365*
Provenance: А Готалов [owner record].
24. The year-book of education 1937 / gener. ed. H.V. Usill. – London : the University of London institute of education, [1937]. – 912 p. *Gotalov/365*
Provenance: А Готалов [owner record].
25. Tyrosienski, Severin K. Poland's institutions of higher educations. – Washington : United States Department of the Interior, Office of Education, 1937. – 160 p. – (Bulletin, 1936, no. 14). *Gotalov/384*
Provenance: А. Готалов [owner record].
26. Walton, John C. Graduate work in engineering in universities and colleges in the United States / John C. Walton, H. Hammond. – Washington : Depart. of the Interior, 1936. – XIII, 113 p. – (Bulletin, 1936, no. 8.) *Gotalov/544*
Provenance: Проф. А. Г. ГОТАЛОВ-ГОТЛИБ [printed bookplate sticker].

Примечания

¹ For a complete bibliography of the life of A. G. Gotalov-Gottlieb see: *Левченко В. В.* Новые штрихи к просопографическому портрету одесского ученого-историка А. Г. Готалова-Готлиба // *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2018. – Т. 23, вип. 1 (19). – С. 57–84.

Список использованных источников

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВОВ України). – Ф. 331. – Оп. 2. – Спр. 125. – 128 л.
2. ЦДАВОВ України. – Ф. 331. – Оп. 2. – Спр. 132. – 26 л.
3. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Архів А. Г. Готалова-Готлиба. – Карт. № 22. – Од. зб. № 213. – Арк. 1–46.
4. *Вайнштейн О. Л.* Збірка гр. О. Строганова в Головній бібліотеці Вищої школи м. Одеси / О. Л. Вайнштейн // *Бібліол. вісті*. – 1925. – № 1–2. – С. 123–125.
5. *Вайнштейн О. Л.* Воронцовская коллекция ORIENTALIA в Одесской центральной научной библиотеке / О. Л. Вайнштейн // *Новый Восток*. – 1929. – Кн. 25. – С. 373–375.
6. *Готалов-Готлиб А. Г.* Система народного образования в Англии и Уэльсе (общая характеристика) / А. Г. Готалов-Готлиб. – [Одесса], 1937 // *НБ ОНУ*. Архив А. Г. Готалова-Готлиба. – Карт. № 7. – Ед. хр. № 126. – Л. 356–401.

7. *Готалов-Готліб А. Г.* Сравнительная характеристика систем народного Просвещения во Франции и Англии / А. Г. Готалов-Готліб. – [Одесса], 1937 // НБ ОНУ. Архив А. Г. Готалова-Готліба. – Карт. № 7. – Ед. хр. № 126. – Л. 406–423.
8. *Готалов-Готліб А. Г.* Системи народної освіти Німеччини, Сполучених Штатів Північної Америки, Франції та Англії / А. Г. Готалов-Готліб // Шлях освіти. – 1928. – № 8–9. – С. 39–71; № 10. – С. 21–40.
9. *Готалов-Готліб А. Г.* Реформаційний рух у царині народної освіти сучасної Англії. Частина I : 1918–1924 / А. Г. Готалов-Готліб // Пр. наук.-дослід. каф. педагогіки й педології при Одес. ІНО. – Одеса, 1929. – Т. 1. – С. 5–48.
10. *Готліб А.* К вопросу о подготовке преподавателей средних учебных заведений. Система подготовки в Германии / А. Готліб // Русская школа. – 1901. – № 7–8. – С. 208–230; № 9. – С. 122–149.
11. Іменні колекції професорів Одеського (Новоросійського) університету в Науковій бібліотеці ОНУ – національне надбання держави : матеріали наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 квіт. 2000 р.) / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. В. А. Сминтина ; редкол.: В. О. Іваниця, М. О. Подрезова, В. П. Пружина, В. М. Хмарський. – Одеса : Астропринт, 2001. – 59 с.
12. Книжные собрания семьи Воронцовых в библиотеке Одесского (Новороссийского) университета : [аннот.] каталог выставки / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; авт.-сост. Е. В. Полевщикова ; отв. ред. М. А. Подрезова ; библиогр. ред. В. В. Самодурова. – Одесса : КП ОМД, 2008. – 79 с.
13. *Коваленко О. І.* Погляди А. Г. Готалова-Готліба на розвиток системи народної освіти в Україні (1920–1924 рр.) / О. І. Коваленко // Гуманітар. вісн. Держ. вищ. навч. закладу «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди». Педагогіка. Психологія. Філософія. – 2011. – Вип. 21. – С. 107–111.
14. *Левченко В. В.* Концепція німецької педагогічної теорії та системи освіти часів Веймарської республіки в історіографічній практиці 1920-х рр. професора А. Г. Готалова-Готліба / В. В. Левченко // Україна та Німеччина: міждержавні відносини : зб. наук. пр. – Чернівці : Сіверс. центр післядиплом. освіти, 2018. – С. 314–328.
15. *Левченко В. В.* Матеріали личного архива А. Г. Готалова-Готліба как исторический источник / В. В. Левченко // Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри : зб. наук. пр. 6-ї Міжнар. конф. (Одеса, 28–29 квіт. 2017 р.). – Херсон, 2017. – Вип. 6. – С. 190–198.
16. *Левченко В. В.* Мифы и реалии биографии профессора А. Г. Готалова-Готліба (1866–1960) / В. В. Левченко // Стародавнє Причорномор'я : зб. наук. пр. – Одеса, 2018. – Вип. 12. – С. 312–319.
17. *Левченко В. В.* Новые штрихи к просопографическому портрету одесского ученого-историка А. Г. Готалова-Готліба / В. В. Левченко // Вісн. Одес. нац. ун-ту. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2018. – Т. 23, вип. 1 (19). – С. 57–84.
18. Матеріали Державного науково-методологічного комітету. – Харків, 1925. – № 1. – С. 5.
19. *Сухомлинська О. В.* Готалов-Готліб Артемій Григорович (1866–1960) / О. В. Сухомлинська // Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. – Київ : Либідь, 2005. – Кн. 2 : XX століття – С. 303–307.

References

- [1]. Central'ny'j derzhavny'j arxiv vy'shhy'x organiv vlady` ta upravlinnya Ukrainy` (CzDAVOV Ukrainy`) [Central state archives of supreme authorities and governments of Ukraine]. – Fund 331, inventory 2, dossier 125, 128 f.
- [2]. Central'ny'j derzhavny'j arxiv vy'shhy'x organiv vlady` ta upravlinnya Ukrainy` (CzDAVOV Ukrainy`) [Central state archives of supreme authorities and governments of Ukraine]. – Fund 331, inventory 2, dossier 135, 26 f.
- [3]. Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechny`kova. Arxiv A. G. Gotalova-Gotliba [Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University. Archive of A. G. Gotalov-Gottlieb]. – Box 22, dossier 213, f. 1–46.
- [4]. Vajnshtejn O. L. Zbirka gr. O. Stroganova v Golovnij Biblioteci Vy'shhoyi shkoly` m. Odesy` [Collection of Count O. Stroganov in the Main Library of the Odessa Higher School]. Bibliologichni visti [Bibliological news], 1925, no 1–2, pp. 123–125.
- [5]. Vajnshteyn O. L. Vorontsovskaya kolleksiya ORIENTALIA v Odesskoy tsentralnoy nauchnoy biblioteke [Vorontsov collection ORIENTALIA in Odessa Central Scientific Library]. Novyyi Vostok [New East], 1929, b. 25, pp. 373–375.
- [6]. Gotalov-Gotlib A. G. Sistema narodnogo obrazovaniya v Anglii i Uelse (obschaya harakteristika) [Public Education System in England and Wales (general description)]. – [Odessa], 1937. Naukova biblioteka

- Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechny`kova. Arxiv A. G. Gotalova-Gotliba [Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University. Archive of A. G. Gotalov-Gottlieb], Box 7, dossier 126, ff. 356–401.
- [7]. Gotalov-Gotlib A. G. Sravnitel'naya karakteristika sistem narodnogo Prosvescheniya vo Frantsii i Anglii, [Odessa], 1937. Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechny`kova. Arxiv A. G. Gotalova-Gotliba [Scientific Library of the Odessa I. I. Mechnikov National University. Archive of A. G. Gotalov-Gottlieb], Box 7, dossier 126, ff. 406–423.
- [8]. Gotalov-Gotlib A. G. Sy`stemy` narod`oyi osvity` Nimechchy`ny`, Spolucheny`x Shtativ Pivnichnoyi Amery`ky`, Franciyi ta Angliyi [Public education systems in Germany, the United States of North America, France and England]. Shlyax osvity` [The path of education], 1928, no 8–9, pp. 39–71; no 10, pp. 21–40.
- [9]. Gotalov-Gotlib A. G. Reformacijny`j ruk u czary`ni narodnoyi osvity` suchasnoyi Angliyi. Chasty`na I. 1918–1924 [Reformation movement in the field of public education in modern England. Part I. 1918–1924]. Praci naukovo-doslidchoyi kafedry` pedagogiky` j pedologii pry` Odes`komu INO [Proceedings of the Research Department of Pedagogy and Pedology at Odessa INO]. Odesa, 1929, t. 1, pp. 5–48.
- [10]. Gotalov-Gotlib A. K voprosu o podgotovke prepodavateley srednih uchebnyih zavedeniy. Sistema podgotovki v Germanii [On the issue of training teachers of secondary schools. Training system in Germany]. Russkaya shkola [Russian school], 1901, no 7–8, pp. 208–230; no 9, pp. 122–149.
- [11]. Imenni kolekciji profesoriv Odes`kogo (Novorosijs`kogo) universy`tetu v Naukovij biblioteci ONU – nacional`ne nadbannya derzhavy`: materialy` nauk.-prakt. konf. (Odesa, 25–26 kvit. 2000 r.) [Nominal collections of professors of Novorossiyskiy University (Odessa) in the Scientific Library of ONU – National property of the state: materials of Scientific-practical. conf. (Odessa, april 25-26, 2000)]. Odesa, 2001, 59 p.
- [12]. Knizhnyie sobraniya semi Vorontsovyyih v biblioteke Odeskogo (Novorossiyskogo) universiteta : [annot.] katalog vystavki ; avt.-sost. E. V. Polevshchikova [Book collections of the Vorontsov family in the library of Odessa (Novorossiysk) University: [annot.] Exhibition catalog]. Odesa, 2008, 79 p.
- [13]. Kovalenko O. I. Poglyady` A. G. Gotalova-Gotliba na rozvy`tok sy`stemy` narodnoyi osvity` v Ukraini (1920–1924 rr.) [Gotalov-Gotlib's Views on the Development of the Public Education System in Ukraine (1920–1924)]. Gumanitarny`j visny`k Derzhavnogo vy`shhogo navchal`nogo zakladu «Pereyaslav-Xmel`ny`cz`ky`j derzhavny`j pedagogichny`j universy`tet imeni Gry`goriya Skovorody». Pedagogika. Psy`xologiya. Filosofiya [Humanitarian Bulletin of the State Higher Educational Institution «Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Grigory Skovoroda». Pedagogy. Psychology. Philosophy], 2011, vol. 21, pp. 107–111.
- [14]. Levchenko V. V. Koncepciya nimecz`koyi pedagogichnoyi teorii ta sy`stemy` osvity` chasiv vejmars`koyi respubliky` v istoriografichnij prakty`ci 1920-x rr. profesora A. G. Gotalova-Gotliba [The Concept of German Pedagogical Theory and the Education System of the Weimar Republic in the Historiographical Practice of the 1920s by professor A. G. Gotalov-Gotlib]. Ukrayina ta nimechchy`na: mizhderzhavni vidnosy`ny`: zbirny`k naukovy`x prac` [Ukraine and Germany: Interstate Relations: A Collection of Scientific Papers]. Chernigiv, 2018, pp. 314–328.
- [15]. Levchenko V. V. Materialy lichnogo arkhiva A. G. Gotalova-Gotliba kak istoricheskiy istochnik [Materials from the personal archive of A. Gotlib as historical source]. Pivden Ukrainy: etnoistorychni, movnyi, kulturni ta relihiyni vymiry [The South of Ukraine: ethnohistorical, language, cultural and religious dimensions]. Kherson, 2017, vol. 6, pp. 190–197.
- [16]. Levchenko V. V. Mify i realii biografii profesora A. G. Gotalova-Gotliba (1866–1960) [Myths and reality of A. Gotalov-Gotlib's biography]. Starodavnie Prychornomoria [Ancient Black Sea region]. Odesa, 2018, vol. 12, pp. 312–319.
- [17]. Levchenko V. V. Novyie shtrihy k prosopograficheskomu portretu odeskogo uchenogo-istorika A. G. Gotalova-Gotliba [New barriers to the prosopographic portrait of the odessa scientist-historian A. G. Gotalova-Gotliba]. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: bibliotekoznavstvo, bibliografiznavstvo, knyhoznnavstvo [Odesa National University Herald. Series: library science]. 2018, t. 23, vol. 1 (19), pp. 57–84.
- [18]. Materialy` Derzhavnogo naukovo-metodologichnogo komitetu [Materials of the State Scientific and Methodological Committee]. Xarkiv, 1925, no 1, p. 5.
- [19]. Sukhomlynska O. V. Hotalov-Hotlib Artemii Hryhorovych (1866–1960) [Artemy Gotalov-Gotlieb]. Ukrainska pedahohika v personaliiakh [Ukrainian pedagogy in personalities]. Kyiv, 2005, part 2, pp. 303–307.

Надійшла 07.10.2019 р.

Алексєєнко М. В.,

завідувачка відділу рідкісних книг та рукописів Наукової бібліотеки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна,
тел.: (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

Левченко В. В.,

кандидат історичних наук,
доцент кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін
Одеського національного морського університету
вул. Мечникова, 34, м. Одеса, 65029, Україна
тел.: (048) 728 31 18
e-mail: levchenko_lav@ukr.net

**АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ В ОСОБИСТОМУ КНИЖКОВОМУ
ФОНДІ ПРОФЕСОРА А. Г. ГОТАЛОВА-ГОТЛІБА
НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА**

У статті репрезентовано англomовні видання книжкового фонду професора А. Г. Готалова-Готліба з Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Англomовні видання представлено та розглянуто в контексті одного з аспектів його наукової діяльності, присвяченої вивченню історії педагогіки й системи освіти в багатьох країнах світу, в тому числі в Англії та США. Джерела появи перерахованих в додатку англomовних видань встановити не вдалося. Проте їх наявність у книжковій колекції вченого додатково характеризують його ретельне і поглиблене дослідження питань історії педагогіки та системи освіти в Англії та США. Показано основні етапи становлення та розвитку вченого. Охарактеризовано основні теоретико-методологічні підходи в його науковій діяльності. Підсумовано про відсутність в історіографії дослідження, в якому було б комплексно вивчено багатосторонню діяльність науковця. Проведено класифікацію та аналіз джерельної бази дослідження, основу якої складають документальні джерела. Висвітлено становлення та еволюція історико-педагогічних поглядів вченого. З'ясовано особливості його теоретичних і концептуальних поглядів. Зазначено, що наукова діяльність вченого справила значний вплив на розгортання досліджень в УСРР щодо історії системи освіти та педагогіки в різних країнах світу. Вказано, що популяризовані вченим європейські ідеї реформаторської педагогіки мали важливий вплив на розвиток української системи освіти та вітчизняної педагогічної науки в 1920-х рр. Зроблено висновок, що інтелектуальна спадщина професора А. Г. Готалова-Готліба заслуговує на проведення детального комплексного наукового дослідження.

Ключові слова: А. Г. Готалов-Готліб, книжкова колекція, іменний фонд, англomовні видання, історіографія, методологія, історія педагогіки, історія системи освіти.

Алексеев М. В.,

заведующая отделом редких книг и рукописей Научной библиотеки
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова
ул. Преображенская, 24, г. Одесса, 65082, Украина
тел.: (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

Левченко В. В.,

кандидат исторических наук,
доцент кафедры украиноведения, историко-правовых и языковых дисциплин
Одесского национального морского университета
ул. Мечникова, 34, г. Одесса, 65029, Украина
тел.: (048) 728 31 18,
e-mail: levchenko_lav@ukr.net

**АНГЛОЯЗЫЧНЫЕ ИЗДАНИЯ В ИМЕННОМ КНИЖНОМ
ФОНДЕ ПРОФЕССОРА А. Г. ГОТАЛОВА-ГОТЛИБА
НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ ОДЕССКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ И. И. МЕЧНИКОВА**

В статье репрезентованы англоязычные издания из книжного фонда профессора А. Г. Готалова-Готлиба Научной библиотеки Одесского национального университета имени И. И. Мечникова. Англоязычные издания представлены и рассмотрены в контексте одного из аспектов его научной деятельности, посвященного изучению истории педагогики и системы образования во многих странах мира, в том числе в Англии и США. Охарактеризованы основные теоретико-методологические подходы в научной деятельности ученого. В историографии отсутствует исследование, в котором было бы комплексно изучено многостороннюю научную деятельность историка. Указано, что популяризированные ученым европейские идеи реформаторской педагогики оказали большое влияние на развитие украинской системы образования и отечественной педагогической науки в 1920-х гг. Сделан вывод о том, что интеллектуальное наследие профессора А. Г. Готалова-Готлиба заслуживает дальнейшего детального комплексного научного исследования.

Ключевые слова: А. Г. Готалов-Готлиб, книжная коллекция, именной книжный фонд, англоязычные издания, историография, методология, история педагогики, история системы образования.

Illustrations

Illustration 1

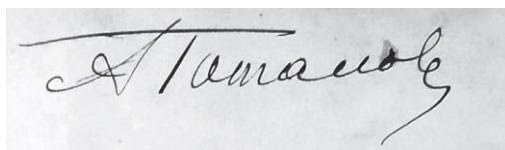

Illustration 2

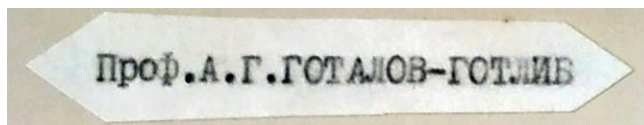

Illustration 3

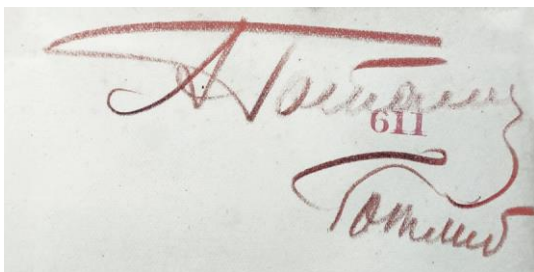

Illustration 4

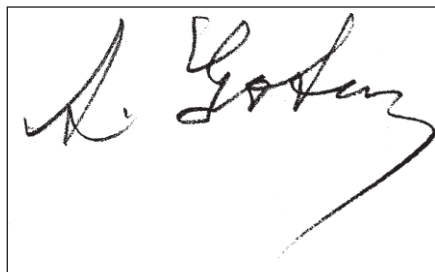

Illustration 5